

VAISENHUSIANERBLADET

UDGIVET AF FORENINGEN:

»DET GODE MINDE«

Nr. 1.

Kjøbenhavn, 31. Oktober.

1902.

»Sæt Ryg imod Ryg, hold ved som en Mand,
Ja baade i Alvor og Gammen,
Den Byrde, Du ene ej løfte kan,
Den kan vi vel løfte tilsammen.«

NAAR vi i Dag for første Gang udsender vort eget Blad til alle de Brødre og Søstre, vi kender, saa kunne ovenstaaende, træffende Ord, som findes i den smukke Kantate, Hr. Forstander Gandrup for nogle Aar siden skrev ved de Unges Indførelse i »Det gode Minde«, være det Motto, som vi altid burde have for Øje, og som altid skulde hjælpe til at drive Værket.

Dette nye Foretagende indenfor vor Forening formener vi vil blive et yderligere Bindeled for alle dem, som staar i Taknemlighedsgæld til Vajsenhuset, og som føler, at vi ved at staa Ryg imod Ryg bedre kunne blive i Stand til at støtte og hjælpe hverandre, bedre kunne staa i Rapport til hverandre og derved gøre »Det gode Minde« til den velsignelsesrige Forening, som den kan blive, blot Alle, som høre hjemme hos os, vil have den rette Forstaaelse af Broderskabs-Tanken.

Idéen til et Medlemsblad er ikke helt ny, den har været oppe i flere Aar. Nu har Vajsenhusianerforeningen imidlertid det sidste Aar faaet stærkere Tilgang af Medlemmer, baade ældre og navnlig yngre, saa et eget Blad nu sikkert vil kunne gøre udmærket Gavn. Af Foreningens ca. 160 Medlemmer kommer ca. 60—70 til Stadighed i Foreningen. Resten, samt de Bidragydende, hører som Regel kun fra »Det gode Minde«, naar Kontingentet bliver opkrævet; men ellers afvinder For-

eningen dem ingen Interesse, Et Medlemsblad, som én Gang om Maanednen henvender sig til Alle, vil uden Tvivl bidrage meget til, at ogsaa disse kommer »Det gode Minde« nærmere.

Vort Land er jo kun lille — vi kunne saa godt staa i Forbindelse med hverandre, selv om vi ikke bo i samme By; vor Forening er jo kun lille — den kan blive større — den bør blive det. Vajsenhusianerforeningen »Det gode Minde« bør omfatte alle brave Mennesker, som ere udgaaede fra »Det kgl. Vajsenhus« — alle — Kvinder som Mænd, gamle som unge, hvad enten vi fik Held til at naa frem til større og bedre Kaar, eller Modgang og Vanheld holdt os paa Skyggesiden; den største iblandt os vil føle sig stolt af at være begyndt som fattigt Vajsenhusbarn.

Ville vi alle slutte os sammen — ikke leve Livet for os selv alene, men for og med hverandre i et enigt Broderskab, hvor den stærke støtter den svage, hvor hver især efter Evne virker for det fælles Bedste, da skulde vi ogsaa blive i Stand til at gennemføre gode og sunde Opgaver, til med Held at bygge videre paa det Værk, de ældre Slægter rejste — et Værk, der vidner smukt om »Det gode Minde«s Aand og om den Interesse, vor Forening paa saa mange Steder nyder — da skal vort Samfund vokse sig stort og stærkt, trives og blomstre, ogsaa naar vi, som nu ere unge, forlængst ere gamle og graa eller ikke ere mere, og nye Slægter have løftet Arven efter os.

Bladets Indhold vil altid blive Ting, som paa en eller anden Maade berører Foreningen eller Vajsen-

huset, og alle Vajsenhusianere opfordres til efter Evne at give Bidrag i Form af Biografier af kendte Skolekammerater, Oplevelser, Minder fra Skoletiden, Referater af Fester o. l. Kun vil Bladets Spalter ikke give Plads for skarpe Meningsudvekslinger; det maa kun være af det gode, hvad der skal staa i »Vajsenhusianerbladet«.

Bladets sidste Side er det Mening at udfylde med Avertissementer, udelukkende fra Vajsenhusianere, idet vi gaa ud fra, at hvor det kan lade sig gøre, bør den ene Skolekammerat i Handel og Vandel støtte den anden. Ogsaa derigennem vil vort eget Blad vise sig at være til Gavn og øge Sammenholdet.

Bladets Hoved er tegnet af Professor Carl Thomsen. Den dejlige Gruppe kende vi Alle som en Del af Vajsenhusets Vignet.

Tilladelsen til at benytte denne fik Bestyrelsen ved en Henvendelse til den høje Direktion og ved Forstanderens Elskværdighed og store Interesse for denne Sag.

Et mangeaarigt Medlem af Foreningen har bestøttet Tegningen og Clichéen og bringes herved vor hjerteligste Tak.

Modtag saa, kære Venner, »Vajsenhusianerbladet« med Velvilje og med Forstaaelsen af, at de, som her offrer Tid og Kræfter, kun ville søge at styrke »Det gode Minde« og søge at højne vort Vajsenhus' Ære.

Maatte da dette vort lille Blad bane Vej for vore Maal, være en Talsmand for vore Idealer, bidrage til at holde vor Forening ung og levedygtig og i Aarenes Løb blive os en Krans af vor Forenings skønne og gode Minder.

Vajsenhusianernes Forening »Det gode Minde« stiftedes den 22. Januar 1858 under daværende Forstander for Vajsenhuset Justitsraad Rung's Auspicier og paa hans 25 Aars Jubilæumsdag.

I mange Aar samledes Medlemmerne paa Vajsenhuset i den gamle, kendte røde Gaard paa

Købmagergade Nr. 44, indtil vi i Aaret 1875 maatte søge Lokale ude i Byen.

I rigtig Erkendelse af, at skulde det blive til noget godt og levedygtigt for Foreningen, maatte der et alvorligt Formaal til ved Siden af det selskabelige, for at styrke Sammenholdet og Kammeratskabsfølelsen blandt Medlemmerne. Det blev da besluttet at yde Konfirmationsudstyr til de fra Vajsenhuset udgaaede Elever; men eftersom Vajsenhuset i Aarenes Løb selv paatog sig ogsaa denne Opgave, enedes man om, at Formaalet herefter skulde være at danne en Byggefond til Opførelse af en Stiftelse, som skulde afgive Friboliger til ældre og trængende Skolekammerater.

Med frejdigt Mod skred man til Værket, og maa vi her som en af de ivrigste Forkæmpere for denne gode og smukke Sag nævne vor kære afdøde Ven, Sadelmagermester Villiam Agerbundsens, der senere som Formand ledede Foreningen i en lang Aarrække og ved sin Energi og sin aldrig svigtende Kærlighed til og Tro paa Sagens heldige Udfald, bidrog saa mægtigt til at føre Foreningen frem ad den nu betraadte Bane, idet han i Forening med den øvrige Bestyrelse fik udenforstaaende til at interessere sig for vort Formaal og til som Bidragydende at støtte os, saaledes at den første Del af vort Formaal, Stiftelsens Opførelse, virkelig blev realiseret, idet der i Aaret 1885 købtes en Grund i Ahornsgade Nr. 7 og 9. Paa denne Grund opførtes vor Forenings Stiftelse, som indviedes den 12. September 1886.

Der var imidlertid langt igen, inden Formaalets anden Del, Bortgivelsen af Friboliger, kunde realiseres, idet vi jo maatte have en vis Kapital disponibel, hvis Renter da skulde anvendes til Bortgivelse af Friboliger.

I Begyndelsen maatte vi altsaa udleje Lejlighederne i Stiftelsen. Dette lykkedes imidlertid særdeles godt, og eftersom Aarene gik, indkom ved Bygningens Overskud, ved Bidragydendes Kontingent, Gaver o. l. saa meget, at vi kunde bortgive den første Fribolig Oktober Flyttedag 1892.

Da først Begyndelsen var gjort, gik det forholdsvis hurtig fremad. En mægtig Hjælp fik vi ogsaa i nogle betydelige Legater, der skænkedes os, nemlig:

I. L. Grandjean og Hustrus Legat, Kr. 15,000.

Islandsk Købmand C. J. Høepfners og Hustrus Legat, Kr. 5000.

Clara Hennings Legat, stiftet af hendes Broder, Læge Emil Hennings og Hustru Louise Augusta, født Christensen, Kr. 3000.

Medens Renten af de to første Legater anvendes til Bortgivelse af Friboliger, skal Renten af sidstnævnte Legat uddeles i Portioner, hvis Størrelse og Antal Bestyrelsen bestemmer, til trængende Vajsenhusianere, der ere Medlemmer af »Det gode Minde«.

Desforuden modtog vi mange betydelige Gaver i Aarenes Løb, og maa vi her med Taknemlighed atter nævne islandsk Købmand Høepfner og Hustru, som foruden ovennævnte Legat ved mangfoldige tidligere Lejligheder skænkede os mange og store Gaver.

For Øjeblikket afgiver Stiftelsen Fribolig for 9 værdige, ældre Skolekammerater, og haabe vi, at det maa lykkes os i Løbet af en kortere Aarrække at naa til Realisationen af vort Formaals anden Del, hele Stiftelsens Bortgivelse som Friboliger.

I rigtig Erkendelse af det mange Gange uheldige Forhold i at skulle leje Lokale paa forskellige Steder, kom den Tanke frem for nogle Aar siden, at søge at tilvejebringe Midler til Opførelse af en egen Foreningsbygning, og gjorde Hr. Forstander Gandrup Begyndelsen ved at skænke et Beløb til denne Fond, hvis Størrelse nu er 306 Kr. 88 Øre.

Maatte nu Kredsen af Foreningens Medlemmer og Velyndere forøges, saa at der derigennem kan banes Vej for vore Maal, hvilke alle bunde i det ene, Kærlighed til og Taknemlighed mod vor kære, gamle Skole.

Men ogsaa her arbejder Foreningen under de bedste og lykkeligste Forhold, idet Herr Forstander Gandrup samler de udgaaede Elever til ugentlige Møder paa Vajsenhuset, for derigennem at opdrage dem til, naar deres økonomiske Kaar tillader dem det, at blive brave og trofaste Medlemmer af »Det gode Minde«. — Herfor kunne vi ikke noksom udtale vor Taknemlighed, og vi gøre dette, idet vi tillige nære det Haab, at Forstanderens og vore forenede Bestræbelser maa krones med det Held, som den gode Sag fortjener.

Foruden disse alvorlige Formaal søger Foreningen ogsaa ad selskabelig Vej at samle sine Medlemmer og at knytte nye til sig.

Foreningen afholder Møder en Gang om Ugen, hver Torsdag Aften, og sørger for forskellig Underholdning, som Oplæsning, Sang, Musik o l., lige-

som der om Sommeren foranstaltes større og mindre Udflugter.

Foreningens Lokale er for Tiden Nørrevoldgade 23, Stuen over Gaarden (Gl. Odd-Fellow-Loge), hvor Besøgende altid er velkomne.

Vor gamle Skole.

DA det i Aar er 175 Aar siden det kongelige Vajsenhus stiftedes, tillader vi os efter »Illustreret Tidende« at give følgende Oversigt:

Den gamle, humane Institution fejrede den 11. Oktober et højtideligt Jubilæum. Det var akkurat 175 Aar siden, det kgl. Vajsenhus var stiftet af Frederik IV, paa hvis Fødselsdag Indvielsen fandt Sted.

Det siger sig selv, at Vajsenhuset i den lange Aarrække har været underkastet adskillige Omskiftelser; sammen med sin By har det oplevet lidt af hvert, en Tid endog været helt udsluttet for dog snart efter at genopstaa og genoptage sin velsignelsesrige Virksomhed.

Allerede Aaret efter sin Oprettelse mødte Vajsenhuset sin første Genvordighed, idet største Delen af Bygningen blev ødelagt ved Københavns Brand 1728; med stor Bekostning genopførtes Bygningen, der laa paa Ny Torv paa det nuværende Raad- og Domhus' Plads. Til Vajsenhuset hørte en Kirke, og dens første Præst var Enevold Ewald, Fader til Digteren Johannes Ewald, der fortæller, hvorledes han med mere end moderlig Æmhed blev plejet af Vajsenhusets Læremoder, Md. Schou.

I en lang Aarrække førte Vajsenhuset her en fredelig Tilværelse, indtil den alt reformerende Struensee ogsaa her skred ind. Uden mange Omstændigheder ophævede han den gamle Institution, afsatte Direction og Lærere og overlod de mange Børn til deres Skæbne.

Heldigvis varede denne Tilstand ikke altfor længe. Allerede Aaret efter havde Struensee paa Nørrefælled betalt sin Ophøjelse med sit Hoved, og det ny Regimente skyndte sig at genoprette Vajsenhuset.

Lang blev Freden dog ikke. I 1795 hærgedes København af den mægtige Ildsvaade, og for anden Gang blev Vajsenhuset Luernes Rov; med Lærerne i Spidsen maatte Børnene flygte ud til Blaagaard for at faa Tag over Hovedet.

Trængslerne havde ikke Ende dermed. En lang Tid saa det ud, som om Vajsenhuset aldrig skulde rejse sig mere. Der var oparbejdet en stærk Stemning mod dets Genopførelse, og saa længe som til Aaret 1806 varede det, inden Bygningen med den store Legeplads, med Trykkeri og Apothek var rejst paa Købmagergade, hvor den da havde Numrene 6 og 7. Men ogsaa her var Vajsenhuset truet; Ulykken var saa nær, at under Bombardementet 1807 en Bombe sprang i Inspektør Gudes Sovekammer; det var kun ved hans Aandsnærværelse, at Bygningen reddedes.

Paa Købmagergade fandt den saa stærkt omtumlede Institution en lang Aarrækkes Fred og Ro, indtil der skete den ydre Forandring, at man af økonomiske Hensyn og for at sætte Vajsenhuset i Stand til at udvide sin velgørende Virksomhed solgte den kostbare Grund inde i Byen og flyttede uden for Voldgrænsen. Man slog sig ned i Nørrefarimagsgade, hvor Vajsenhusets nuværende Bygning var den første, der rejste sig.

Betydelige Forandringer er dog i Aarenes Løb ogsaa foregaaet i det Indre. Oprindelig antog Vajsenhuset sig kun de egentlige »Vajser«, forældreløse Børn; senere kom ogsaa de faderløse til. En betydningsfuld Forandring indtraadte, da man, allerede saa tidligt som i 1824, opgav Kasernerings-systemet og anbragte Børnene hos den nærmeste Slægt eller Venner. Et Skridt siden er den Ordning, som skyldes den nuværende Forstander Charles Gandrups Initiativ, at de fuldstændig hjemløse Børn anbringes i de af Vajsenhuset oprettede Plejehjem, som ledes af en Plejemoder under Skolens umiddelbare Tilsyn, og hvor det normerede Antal Børn er 6.

Det er da nu Vajsenhusets Skole, der er Samlingsstedet og Bindeleddet for de mange, den knyttede og i de henrundne Aar har knyttet til sig. Og i hvor stor Anseelse den, som hele den øvrige Virksomhed, staar, ses bedst af det overvældende Antal Ansøgninger om Optagelse, der hvert Aar strømmer til, og af hvilke Vajsenhuset til sin Beklagelse maa give de fleste Afslag. Det er fra denne Skole, at Vajserne medbringer de smukkeste og varigste Minder, der i lige Grad skyldes dens udmærkede Indretning, Klasseværelsernes Udsmykning med store Vægmaalerier og en Mængde andre Billeder, som den gode Tone, der er Skolens bedste Tradition og som den nuværende, af alle Vajser beundrede og forgudede Forstander er den ypperste Repræsentant for.

Til den Kærlighed, hvormed alle Elever omfatter denne Skole, bidrager i ikke ringe Grad dens saare

praktiske Indretning. Det er i bedste Forstand en Skole for Livet, med en helt moderne Forstaaelse af, at dens Maal i første Række er at dygtiggøre Eleverne for den Virksomhed, der venter dem. Derfor lægges der saa stærk Vægt paa den rent praktiske Undervisning; i Tegneskole, i Haandgerningskole og i Snedkerskole, i Syskole og paa Skræddersal lærer Drengene og Piger megen nyttig Færdighed, der senere bliver dem til største Gavn.

Og samtidig med Undervisning af forskellig Art gaar en ikke ringe Bestræbelse for gennem Selvskabelighed og sund Adspredelse af alle Slags at knytte alle Skolens Børn saa fast sammen som mulig samtidig med at højne deres aandelige Horizont.

Det er naturligvis ikke mindst disse Bestræbelser, der skaber det gode og helt usædvanlige Sammenhold, Vajserne er bekendt for. Naar Vajsenhuset byder paa Fest eller Underholdning af forskellig Slags — det kgl. Theaters gamle, veltjente Skuespiller Valdemar Kolling, der selv er et Vajsenhusbarn, er utrættelig til at give sit Bidrag — er de tidligere Elever ikke de mindst ivrige til at give Møde, altid velsete og velkomne. Saa spiller det snart helt berømte Drengeorkester — af hvilke adskillige har hentet den Kærlighed til Musiken, som har gjort den til deres Livs Indhold — op for de feststemte Skarer, og af de glade Toner stiger de gamle Minder frem.

(Forts.)

Foreningens Bestyrelse bestaar for Tiden af:

Hr. Fuldmægtig F. Petersen, Formand.	
» Grosserer Sophus Jensen	} Med-
» Snedkermester Aage Rolund	
» Malermester C. Søndebro	
» Grosserer Emil Warthoe	
Frøken Julie Moberg	} Dame-
» Mathilde Lange	

Alle Forenings-Meddelelser sendes til Formanden, Hr. Fuldmægtig F. Petersen, Gl. Kongevej 137³.

Meddelelser til »Vajsenhusianerbladet« sendes enten til Formanden eller til Hr. Johs. Madsen, Bernstorffsvej 12 B¹.

Indmeldelse af nye Medlemmer modtages af Bestyrelsen. Kontingent 50 Øre maanedlig for Medlemmer. Bidragydende 4 Kr. aarlig.

Udgivet af Vajsenhusianerforeningen »DET GODE MINDE«
under Ansvar af Fred. Petersen.

FR. WEISS' Bogtrykkeri, Købmagergade 60, Kbhvn.